

1. Referentie

Referentie	Mortelmans, D., Van Ourti, S. & Verstreken, M. (2002). De transformatie van een man in een vader. De gevolgen van een eerste kind op het leven van een man. In H. Van Crombrugge, D. Verstraeten, D. Mortelmans, e.a. (Eds.), <i>Vaders in soorten. Vaders in soorten en maten gewikt en gewogen</i> (pp. 47-67). Tielt: Lannoo.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	90-209-5047-9
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

In deze bijdrage wordt vaderschap niet bekeken vanuit de maatschappelijke betekenis, maar vanuit het individuele perspectief van de man zelf. Wat verandert er in het leven van een man op het moment dat zijn eerste kind geboren wordt? Wat verandert er in zijn partnerrelatie, op het werk, binnen het gezin? Met andere woorden, op welke wijze grijpt de geboorte van een baby in op het leven van mannen? Om vaderschap in deze kwantitatieve studie te operationaliseren, gebruikt men het wettelijk kader omtrent vaderschap: mannen die een kind als het hunne erkennen, worden in deze studie als vaders beschouwd. De gebruikte data zijn afkomstig uit de Panel Studie van Belgische Huishoudens (PSBH). In de analyse worden 356 mannen betrokken die tussen 1993 en 2000 vader geworden zijn.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Levensloop, opvoeding, gezinsarbeid/huishoudelijk werk, rollenpatroon, gender

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Dimitri Mortelmans, Sarah Van Ourti & Martine Verstreken Panel Studie van Belgische Huishoudens (Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen) Universiteit Antwerpen Sint Jacobstraat 2 2000 Antwerpen Tel: 03 / 275 55 35 Fax: 03 / 275 57 93 dimitri.mortelmans@ua.ac.be www.psbh.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke sociologische veranderingen vinden er plaats op vlak van de relatie, het beroepsleven, de huishoudelijke organisatie en de gezondheid wanneer een man vader wordt?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeksmethode	Het onderzoek bestaat uit een literatuurstudie en een kwantitatieve analyse op data afkomstig uit de Panel Studie van Belgische Huishoudens (PSBH). Deze grootschalige bevraging werd in
-------------------	--

	1991 gestart en ondervraagt jaarlijks een representatieve steekproef van de Belgische bevolking. In deze studie werden 356 mannen betrokken die tussen 1993 en 2000 vader geworden zijn. De longitudinale gegevens maken voor de vaders een vergelijking mogelijk tussen gegevens voor de geboorte van het eerste kind en gegevens tijdens en na het geboortjaar. De gegevens over de moeder van het kind werden als vergelijkingsbasis gebruikt.
Onderzochte groep	In de analyse worden 356 mannen betrokken die tussen 1993 en 2000 vader geworden zijn. De gemiddelde leeftijd van deze mannen bij de geboorte van hun eerste kind is 29,7 jaar. De meeste mannen zijn in het jaar van de geboorte gehuwd of wonen samen. Het opleidingsniveau van de mannen is redelijk gespreid en het gemiddelde inkomen in het geboortjaar van het eerste kind bedraagt 1.263 €.
Bereik	Nationaal (België)

7. Resultaten

Gevolgen voor de relatie	- In het hele proces van vader worden echter ervaart slechts één op drie mannen geen enkele verandering in de relatie. Openheid, samen vrije tijd doorbrengen en contact met de familie blijven stabiel in de relatie. Het eens zijn over essentiële zaken en meningsverschillen uitpraten dalen. De komst van het kind wordt door de vader als druk op de relatie ervaren. Voor een derde van de mannen blijft het contact met vrienden stabiel, maar het daalt ook voor een vergelijkbare groep: het kind verengt de mogelijkheden om in contact te komen met vrienden. - Een tweede effect heeft betrekking om machtsverschuivingen binnen de relatie. De beslissingsmacht blijft na de geboorte redelijk stabiel, als er verschuivingen optreden gaat de beslissingsmacht iets vaker in de richting van de vrouw.
Gevolgen voor beroepsleven	Voor de geboorte van het eerste kind brengen mannen gemiddeld meer tijd door op het werk dan vrouwen; de meeste mannen werken voor de geboorte fulltime. Na de geboortetransitie blijft de contractuele arbeidstijd van de vaders grotendeels stabiel: vaders zoeken dus geen economische compensatie door contractueel langer te werken. Als we naar het werkelijk aantal gepresteerde uren kijken, merken we echter bij 25% een globale stijging. Bij ongeveer 30% is er stabiliteit en bijna 20% levert minder arbeidsuren. De verdeling tussen voltijds en deeltijd werk blijft voor 95% van de vaders stabiel: de meesten blijven voltijds werken en slechts heel weinig vaders kiezen voor arbeidsduurvermindering. Moeders daarentegen gaan vaker minder werken. Contractueel gezien werkt één op vier minder, maar in realiteit werkt één op drie moeders minder.
Gevolgen voor het huishouden	De verdeling van huishoudelijke taken is reeds voor de geboorte van het kind veelal gendergebonden. Dat betekent niet dat de zogenaamde 'nieuwe man' niet bestaat, wel dat een rol-doorbreekende huishoudelijke verdeling eerder een beperkt verschijnsel is. Na de geboorte van het eerste kind worden vaders nog traditioneler in hun bijdrage aan het huishoudelijke werk. Als het aandeel in de zogenaamd vrouwelijke huishoudelijke taken verandert (meer dan de helft van de gevallen), gaat het meestal om een daling. Als het aandeel in de zogenaamd mannelijke huishoudelijke taken verandert (meer dan de helft van de gevallen), gaat het meestal om een stijging. Toch neemt ook ongeveer 15% van de kersverse vaders een groter aandeel aan zogenaamd vrouwelijke huishoudelijke taken op zich. Meestal wordt het gendergebonden karakter van het huishoudelijk werk echter bevestigd: de overgrote meerderheid van de mannen blijft intensief met administratieve en financiële taken bezig, ongeacht de komst van het kind.
Medische gevolgen	- Zowel mannen als vrouwen scoren na de geboorte van een kind gemiddeld laag op gezondheidsproblemen: gemiddeld hebben ze een goede mentale gezondheid. Eerder onderzoek toont aan dat vrouwen over het algemeen gevoeliger zijn voor depressies dan mannen. Ook aanstaande moeders vertonen hierop een hogere waarde en één jaar na de geboorte maakt bijna 6% een duidelijke stijging in depressiviteit door. Bij vaders blijft dit beperkt tot 2,4%. De mentale gezondheid blijft bij vaders veel meer stabiel dan bij moeders. Ook de algemene gezondheid blijft bij ongeveer de helft van de vaders stabiel. Wel ongeveer één op vijf vaders heeft één jaar na de geboorte een slechtere gezondheid. - Hoewel vaak gewezen wordt op de mogelijk nadelen van passief roken voor ongeboren en jonge kinderen, blijft de groep dagelijks rokende vaders zowel voor, tijdens als na de geboorte van het eerste kind constant rond 30%. Moeders verminderen het roken tijdelijk maar nemen een jaar na de geboorte van het kind opnieuw het oude rookgedrag aan (20% rookt dagelijks). De intensiteit van roken lijkt bij vaders toe te nemen na de geboorte van hun kind. Bij moeders is het aantal sigaretten per dag eerder stabiel.
Tevredenheid	Alles bij elkaar genomen, levert de komst van een eerste kind voor vaders geen positieve

	resultaten. De kersverse vader ervaart meer conflicten en praat minder meningsverschillen uit in zijn relatie. Hij trekt er in zijn vrije tijd meer alleen op uit en ziet het aantal overuren stijgen, zonder dat er contractuele veranderingen tegenover staan. In het huishouden valt hij terug op een nog traditionelere taakverdeling en ook al blijft de mentale gezondheid op peil, de lichamelijke gezondheid evolueert vaker negatief. De meeste vaders echter zijn daar heel tevreden mee. Iets meer dan 40% is na de geboorte van hun eerste kind meer tevreden over hun werk en bijna 40% is meer tevreden over het inkomen. Ook bijna 40% is meer tevreden over de huisvesting. Bijna 25% is meer tevreden met de invulling van zijn vrije tijd en bijna 30% is meer tevreden met zijn sociaal leven (er wordt meer uitgegaan met eigen vrienden in plaats van met de partner).
--	---

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Samenvatting

In dit onderzoek willen Mortelmans, Van Ourti en Verstreken zicht krijgen op de veranderingen die plaatsvinden in het leven van de man wanneer hij vader wordt. Hiervoor worden gegevens gebruikt uit de Panel Studie van Belgische Huishoudens (PSBH), een grootschalige bevraging waarmee sinds 1991 jaarlijks een representatieve steekproef van de Belgische bevolking onderzocht wordt. In de studie van Mortelmans, Van Ourti en Verstreken werden 356 mannen betrokken die tussen 1993 en 2000 vader geworden zijn. De longitudinale gegevens maken voor de vaders een vergelijking mogelijk tussen gegevens voor de geboorte van het eerste kind en gegevens tijdens en na het geboortjaar. De gegevens over de moeder van het kind werden als vergelijkingsbasis gebruikt.

Dit onderzoek biedt een beperkt overzicht van welke sociologische veranderingen er plaats vinden op vlak van de relatie, het beroepsleven, de huishoudelijke organisatie en de gezondheid wanneer een man vader wordt. Door het gebruik van PSBH als gegevensbron, blijft de analyse beperkt tot kenmerken die vooral met de leefomstandigheden te maken hebben (relatiekenmerken, arbeidskenmerken en gezondheidskenmerken); de psychologische transitie, de wijziging in waardepatroon en de eventueel andere kijk op het leven bleven buiten het bereik van de analyse.

Toch krijgen we een duidelijker beeld van wat er in het leven van deze mannen wijzigt wanneer in zijn gezin voor de eerste keer een kind komt. Alles bij elkaar genomen, levert dit geen erg positief beeld op. De kersverse vader ervaart meer conflicten in zijn relatie, praat minder meningsverschillen met zijn partner uit en trekt er in zijn vrije tijd meer alleen op uit. Hij ziet het aantal overuren dat hij presteert stijgen, zonder dat er contractuele veranderingen tegenover staan. In het huishouden valt hij terug in een meer traditioneel rollenpatroon. En ook al blijft de mentale gezondheid op peil, de lichamelijke gezondheid evolueert voor veel kersverse vaders in negatieve zin. Tegelijk is meer dan één op drie nieuwe vaders na de geboorte van het eerste kind meer tevreden over werk, inkomen en huisvesting. Daarnaast is meer dan één op vier vaders mee tevreden met zijn sociaal leven en één op vier kersverse vaders is meer tevreden met de invulling van zijn vrije tijd. En al blijft het traditionele rollenpatroon dominant, er is een kleine maar duidelijke groep vaders die tegen het traditionele rollenpatroon ingaat.